

May 2019

(i) Printed Pages : 7

Roll No. ....

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	3	4	8
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (Gen) 2nd Semester
1059

EDUCATIONAL RESEARCH AND STATISTICS-II
Paper-III C09-ERS-II (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 70

Note :— Attempt five questions in all, including Question No. 9 (Unit-V) which is compulsory. Select one question each from Units I-IV.

UNIT—I

1. What is validity ? What are different methods for determining the validity of a research tool ? Discuss. 4,10
2. Explain the steps to be adopted for the construction of a questionnaire. 14

UNIT-II

3. Define historical method of research. Discuss various steps involved in conducting historical research. 4,10
4. Describe the nature, advantages and limitations of true experimental designs. 4,5,5

May 2018

UNIT-V

9. Write short notes on all of the following :

- (a) Characteristics of a good research tool.
- (b) Types of descriptive method of research.
- (c) Assumptions of ANOVA.
- (d) Purpose of qualitative data analysis.

4x3.5

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रश्न संख्या 9 (यूनिट-V) जो की अनिवार्य है सहित, कुल पांच प्रश्न करें। यूनिट (I-IV) प्रत्येक में से एक प्रश्न करें।

यूनिट-I

- 1. वैधता क्या है ? एक शोध उपकरण की वैधता का निर्धारण करने के लिए विभिन्न तरीके क्या है ? चर्चा करें। 4,10
- 2. प्रभावशी के निर्माण के लिए अपनाए जाने वाले चरणों की व्याख्या करें। 14

यूनिट-II

- 3. शोध की ऐतिहासिक पद्धति को परिभाषित करें। ऐतिहासिक शोध के संकलन में शामिल विभिन्न चरणों पर चर्चा करें। 4,10
- 4. सच्चे प्रायोगिक डिजाइनों की प्रकृति, फायदे और सीमाओं का वर्णन करें। 4,5,5

UNIT-III

5. (a) Explain the steps for determining the significance of mean in a small sample.

(b) Test the significance of the difference between the means of boys and girls in following data and interpret the result.

	Mean	σ	N
Boys	88.80	7.81	83
Girls	90.50	11.56	95

4,10

6. (a) Discuss the meaning of analysis of variance.

(b) Apply F-test and test the significance at both the levels in case of the following data :

Group I : 9, 7, 8, 9, 7

Group II : 6, 6, 9, 7, 4

Group III : 4, 5, 8, 6, 2

Group IV : 5, 1, 4, 2, 3

4,10

UNIT-IV

7. Discuss the process of conducting ethnographic research. 14

8. Explain the reliability and validity of qualitative research. 14

ਯੂਨਿਟ-III

5. (ੳ) ਛੋਟੇ ਨਮੂਨੇ ਵਿੱਚ ਮੀਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਚਰਚਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(ਅ) ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡੇਟਾ ਵਿੱਚ ਲੜਕੇ ਅਤੇ ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਮੀਨਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

	ਮੀਨ (Mean)	σ	N
ਲੜਕੇ	88.80	7.81	83
ਲੜਕੀਆਂ	90.50	11.56	95
			4,10

6. (ੳ) ਵਿਚਰਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਮਤਲਬ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਅ) ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਡੇਟਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਐਫ ਐਫ (F) ਪਰੀਖਣ ਲਾਗੂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ :

ਗਰੁੱਪ I	: 9, 7, 8, 9, 7
ਗਰੁੱਪ II	: 6, 6, 9, 7, 4
ਗਰੁੱਪ III	: 4, 5, 8, 6, 2
ਗਰੁੱਪ IV	: 5, 1, 4, 2, 3
	4,10

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਨਸਲੀ-ਵਿਭਿੰਨ ਖੋਜ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 14

8. ਗੁਣਾਤਮਕ ਖੋਜ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਵੈਧਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 14

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

(ੳ) ਇਕ ਵਧੀਆ ਖੋਜ ਉਪਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

(ਅ) ਖੋਜ ਦੀ ਵਰਣਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

(ੲ) ਐਨੋਵਾ (ANOVA) ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ

(ੳ) ਗੁਣਾਤਮਕ ਡਾਟਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼।

4×3.5